

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Sžf/75/2015
Identifikačné číslo spisu: 5015200412
Dátum vydania rozhodnutia: 22.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5015200412.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: U. G. L+S, so sídlom Rudinská č. 189, IČO: 37 621 696, zastúpeného JUDr. Annou Žedényiovou, advokátkou, so sídlom Palackého 85/5, Trenčín, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti oznámenia žalovaného zo dňa 10. februára 2015, č. 1100308/1/63776/2015, konajúc o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/53/2015-30 zo dňa 16. septembra 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/53/2015-30 zo dňa 16. septembra 2015 p o t v r d z u j e.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) zastavil konanie podľa § 250d ods. 3 O.s.p. z dôvodu, že žalobou napadnuté oznámenie nie je rozhodnutím správneho orgánu v zmysle § 244 ods. 3 O.s.p., čím je vylúčené zo súdneho prieskumu podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

V odôvodnení uznesenia konštatoval, že žalobca podal na Daňovom úrade Žilina dňa 24.11.2014 podnet na preskúmanie rozhodnutia Daňového úradu Žilina č. 9501401/5/1093013/2014 zo dňa 24.03.2014 mimo odvolacieho konania, v ktorom sa vyjadril k otázke včasnosti podaného odvolania proti uvedenému rozhodnutiu, namietajúc procesné pochybenia správcu dane, na ktoré poukázal aj v žalobe. Podnet bol vybavený žalovaným ako nadriadeným správnym orgánom tak, že oznámil žalobcovi podľa § 77 ods. 4 zákona č. 63/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“), že po preskúmaní predmetného rozhodnutia daňového úradu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28.04.2014, zistil, že nie je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom.

Krajský súd poukázal na právny názor Ústavného súdu SR vyslovený v uznesení sp. zn. I. ÚS 117/95 zo dňa 05.10.1995, podľa ktorého oznámenie ústredného orgánu štátnej správy podľa § 65 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) o tom, že nezačne mimoodvolacie konanie, nie je právoplatným rozhodnutím v zmysle čl. 127 Ústavy SR, nemá formálne ani vecné náležitosti takého rozhodnutia a riadi sa len vládnu vyhláškou č. 150/1958 Ú.v. o vybavovaní sťažností, oznámení a podnetov pracujúcich. Krajský súd mal za to, že uvedený právny názor je potrebné mutatis mutandis aplikovať aj na oznámenie o nezačatí mimoodvolacieho konania v daňovom konaní podľa § 77 ods. 4 daňového poriadku. Uviedol, že predmetné oznámenie nielenže nespĺňa formálne a ani vecné náležitosti rozhodnutia správneho orgánu, ale skutočnosť, že takéto oznámenie nie je rozhodnutím, jednoznačne vyplýva z ustanovenia § 77 ods. 4 poslednej vety daňového poriadku. Krajský súd vyslovil, že odhliadnuc od absencie formálnych náležitostí napadnuté oznámenie nemá za následok vznik, zmenu alebo zánik právneho vzťahu ani ním nemohli byť práva právom chránené záujmy alebo povinnosti žalobcu priamo dotknuté, keďže na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania nie je právny nárok, čiže napadnuté oznámenie nemožno považovať za rozhodnutie ani v tzv. materiálnom poňatí. Výrok o trovách konania odôvodnil poukazom na § 146 ods. 2 vetu prvú O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou O.s.p. majúc za to, že žalobca, ktorý podal žalobu proti rozhodnutiu, ktoré nepodlieha prieskumu v správnom súdnictve, zavinil zastavenie konania, a preto nemá právo na náhradu trov konania, a konštatovaním, že žalovanému v správnom súdnictve v zásade nemožno priznať náhradu trov konania, nakoľko to ustanovenie § 250k ods. 1 O.s.p. vylučuje.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote žalobca odvolanie navrhujúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, považujúc postup žalovaného v spojení s postupom správcu dane za nezákonný, odnímajúci žalobcovi práva účastníka konania priznané zákonom, t.j. v danom prípade daňovým poriadkom, a ukracujúci žalobcu na jeho právach. Žalobca v odvolaní citoval body II. až VII. svojej žaloby namietajúc, že krajský súd sa vôbec nezaoberal obsahom žaloby, kde namietal správnosť a zákonnosť postupu žalovaného, t.j. že žalovaný si vo viacerých smeroch svoj postup zjednodušil, keď bez iných ďalších skutočností uviedol, že rozhodnutie a postup správcu dane, Daňového úradu Žilina, boli zákonné a správne. Výtkol súdu prvého stupňa, že neskúmal, či správca dane postupoval v danom prípade v súlade s platnou právnou úpravou Slovenskej republiky, poukazujúc na to, že účelom daňového konania, resp. daňovej kontroly je zistenie a zabezpečenie podkladov v úzkej súčinnosti s daňovým subjektom, či si daňový subjekt splnil v súlade s príslušnými hmotnoprávnymi predpismi svoje povinnosti. Mal za to, že z jeho strany ako daňového subjektu nedošlo k žiadnemu porušeniu povinností vyplývajúcich z príslušných hmotnoprávných predpisov. Zdôraznil, že práve naopak, zo strany správcu dane došlo k viacerým zásadným pochybeniam voči žalobcovi, čo žalovaný odignoroval. Záverom poukázal na to, že podnetom na preskúmanie rozhodnutia správcu dane žalovaným sa domáhal voči žalovanému preskúmania postupu a rozhodnutia správcu dane a zjednania nápravy a odstránenia závažných procesných pochybení zo strany správcu dane, Daňového úradu Žilina, čo v konečnom dôsledku viedlo aj k vydaniu nesprávneho a hlavne nezákonného rozhodnutia.

Žalovaný sa k odvolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nemožno priznať úspech.

Predmetom odvolacieho konania bolo uznesenie krajského súdu o zastavení konania o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti oznámenia žalovaného vydaného v zmysle § 77 ods. 4 daňového poriadku.

Z predloženého administratívneho spisu vyplynulo, že Daňový úrad Žilina rozhodnutím č. 9501401/5/1093013/2014 zo dňa 24.03.2014 vyrubil žalobcovi rozdiel dane v sume 36 440 € za zdaňovacie obdobie III. štvrtrok 2011. Proti rozhodnutiu podal žalobca odvolanie, avšak Daňový úrad

Žilina dňa 23.05.2014 v súlade s ustanovením § 73 ods. 5 daňového poriadku mu písomne oznámil zamietnutie jeho odvolania podľa § 73 ods. 4 daňového poriadku ako neprípustného v zmysle § 72 ods. 8 písm. a/ daňového poriadku z dôvodu, že bolo podané po určenej lehote. Dňa 24.11.2014 podal žalobca Daňovému úradu Žilina podnet na preskúmanie uvedeného prvostupňového rozhodnutia mimo odvolacieho konania. Listom zo dňa 10.02.2015 č. 110308/1/63776/2015 zaslal žalovaný žalobcovi oznámenie o tom, že zistil, že uvedené rozhodnutie nie je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom.

V zmysle § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia v správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

V zmysle § 247 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve prejednávajú sudy na základe žalôb prípady, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia predpokladom postupu súdu podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. (rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) je, aby pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť.

Podľa § 77 ods. 1 vety prvej daňového poriadku rozhodnutie, ktoré je právoplatné, okrem daňovej exekučnej výzvy a rozhodnutia o odvolaní proti daňovej exekučnej výzve, môže z vlastného alebo iného podnetu preskúmať druhostupňový orgán; ak ide o rozhodnutie ministerstva, minister na základe návrhu ním určenej osobitnej komisie.

Podľa ods. 4 citovaného ustanovenia ak orgán príslušný na preskúmanie rozhodnutia zistí, že vydané rozhodnutie nie je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom, zašle o tejto skutočnosti tomu, kto podal podnet na preskúmanie rozhodnutia, písomné oznámenie. V takom prípade sa rozhodnutie nevydáva.

V prejednávanom prípade sa žalobca domáhal súdneho prieskumu oznámenia č. 1100308/1/63776/2015 zo dňa 10.02.2015 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím správcu dane, Daňového úradu Žilina č. 9501401/5/1093013/2014 zo dňa 24.03.2014. Uvedeným oznámením správny orgán dal účastníkovi konania na základe jeho podnetu na vedomie, že prvostupňové rozhodnutie správcu dane nie je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom.

Nebolo sporné, že oznámenie vydané v zmysle § 77 ods. 4 daňového poriadku nespĺňa formálne a ani vecné náležitosti rozhodnutia správneho orgánu, čo priamo vyplýva z poslednej vety uvedeného ustanovenia.

V odvolacom konaní bolo potrebné vyriešiť otázku, či uvedené oznámenie podlieha súdnemu prieskumu podľa ustanovení piatej časti O.s.p. z toho pohľadu, či napadnuté oznámenie má za následok vznik, zmenu alebo zánik právneho vzťahu resp. či ním nemohli byť práva právom chránené záujmy alebo povinnosti žalobcu priamo dotknuté.

Najvyšší súd v tomto smere uvádza, že rozsah preskúmajacej činnosti súdov je daný tzv. generálnou klauzulou, v zmysle ktorej preskúmaniu súdom v správnom súdnictve podliehajú v zásade všetky

rozhodnutia orgánov štátnej správy, ktorými sa rozhodlo o právach, či povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. Ustanovenie § 248 O.s.p. taxatívne vymenúva výnimky - teda rozhodnutia súdnemu prieskumu nepodliehajúce. S princípom uvedenej generálnej klauzuly sa spája aj tzv. negatívna enumerácia, v zmysle ktorej musí byť vylúčenie správneho rozhodnutia zo súdneho prieskumu výslovné a môže k nemu dôjsť len osobitným zákonom. Odvolací súd poukazuje na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej môžu byť predmetom preskúmania súdom i také rozhodnutia orgánov verejnej správy, ktoré nemajú formálne náležitosti, pokiaľ menia, rušia alebo ktorým môžu byť priamo dotknuté práva určitého subjektu. Z uvedeného teda vyplýva, že (pokiaľ rozhodnutie nie je vylúčené z prieskumu výslovné) pre posúdenie, či určitý akt podlieha prieskumu, je dôležitá otázka, aké sú jeho dôsledky a aký dopad majú na právnu sféru dotknutého subjektu. Vzhľadom k uvedenému potom treba prisvedčiť krajskému súdu, že žalobou označené oznámenie žalovaného nepodlieha súdnemu prieskumu, pretože správny orgán v ňom nevyslovil žiaden záver či názor, ktorým by mohol zasiahnuť do právnej sféry účastníka konania. Uvedené oznámenie nemožno označiť ako právnoaplikačný akt správneho orgánu (v zmysle § 3 ods. 3 správneho poriadku), pretože ním v žiadnom prípade nedošlo k vzniku, zmene alebo zániku práv alebo povinností účastníka konania, ani ním nemohli byť práva účastníka konania, či jeho právom chránené záujmy alebo povinnosti priamo dotknuté, a to z toho dôvodu, že označené oznámenie nemožno považovať za individuálny správny akt s konštitutívnymi účinkami.

Preskúmanie daňových rozhodnutí podľa § 77 daňového poriadku je procesným prostriedkom dozoru, prejavom právomoci druhostupňového správneho orgánu uskutočňovať kontrolu nad činnosťou podriadených správnych orgánov. Ide o mimoriadny spôsob preskúmania právoplatných rozhodnutí správnych orgánov, na ktoré nemá účastník konania zo zákona právny nárok (nie je to totiž mimoriadny opravný prostriedok). Uplatňuje sa za zákonom stanovených podmienok, z úradnej povinnosti, ak okolnosti prípadu nasvedčujú, že vydané rozhodnutie je nezákonné. Je potrebné si uvedomiť, že vybavenie podnetu na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania podľa § 77 ods. 4 daňového poriadku nepodlieha právnemu režimu § 74 daňového poriadku. Rozhodnutie sa v takom prípade nevydáva. Ak správny orgán oznámením vyjadrí svoj zamietavý procesný postoj k dôvodom uplatneným v podnete tak, že neprípustí, aby vec bola znova prejednaná, zostáva pôvodné rozhodnutie právoplatné a sféra materiálnych práv a povinností daňového subjektu tým nie je dotknutá.

Odvolací súd považuje za potrebné podotknúť, že žalobca vo svojom odvolaní voči dôvodom zastavenia konania nevzniesol žiadnu konkrétnu námietku. Pokiaľ namietal, že krajský súd sa vôbec nezaoberal obsahom jeho žaloby, kde poukazoval na nesprávnosť a nezákonnosť postupu žalovaného, odvolací súd uvádza, že krajský súd by sa žalobnými námietkami vo veci samej mohol zaoberať až po splnení podmienky, že preskúmané oznámenie je rozhodnutím, ktoré podlieha súdnemu prieskumu podľa piatej časti O.s.p. Preto sa ani odvolací súd, rovnako ako krajský súd, meritórnymi námietkami, smerujúcimi k preskúmaniu zákonnosti postupu a prvostupňového rozhodnutia správcu dane nezaoberal.

Pokiaľ ide o rozhodnutie správcu dane č. 9501401/5/1093013/2014 zo dňa 24.03.2014, ktorého zákonnosť žiadal žalobca preskúmať v spojení s predmetným oznámením žalovaného, išlo o prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu, voči ktorému bolo prípustné odvolanie. Toto rozhodnutie nie je preskúmateľné v konaní podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p., pretože nespĺňa predpoklad uvedený v ustanovení § 247 ods. 2 O.s.p., teda že nejde o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť. Rozhodnutie žalovaného nenadobudlo právoplatnosť po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov. Predmetné rozhodnutie sa stalo právoplatným a žalobca až následne, po lehote, podal odvolanie. Takéto podanie odvolania nepovažuje odvolací súd za riadne vyčerpanie riadnych opravných prostriedkov práve preto, že bolo podané oneskorene. Podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. by bolo preskúmateľné až rozhodnutie druhostupňového správneho orgánu, ktoré by ten vydal, ak by žalobca podal svoje odvolanie včas. V prejednávacom Daňový úrad Žilina písomne oznámil žalobcovi zamietnutie jeho odvolania ako neprípustné z dôvodu, že bolo podané po určenej lehote. Z obsahu spisu správneho orgánu nevyplýva, že by žalobca, keďže tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach, využil právny prostriedok obrany proti tomuto oznámeniu o zamietnutí odvolania.

Na tomto mieste najvyšší súd dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod.. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení včítane využitia možnosti podania opravných prostriedkov resp. správnych žalôb.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na závery uvedené vyššie považuje odvolacie námietky žalobcu proti napadnutému uzneseniu krajského súdu za nedôvodné, ktoré nemohli ovplyvniť posúdenie danej veci, a právny záver krajského súdu, že oznámenie vydané žalovaným podľa § 77 ods. 4 daňového poriadku nemôže byť predmetom preskúmania súdom, za správny, a preto toto uznesenie podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 246 ods. 1 vetou prvou O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou O.s.p. a podľa § 250k ods. 1 O.s.p., nakoľko žalobca v odvolacom konaní úspech nemal a žalovanému náhrada trov konania zo zákona neprislúcha a ani mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

Odvolací súd v odvolacom konaní postupoval podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol zrušený zákonom č. 160/2015 Z. z., Civilný sporový poriadok (§ 473), ktorý nadobudol účinnosť 01.07.2016.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z., Správny súdny poriadok, ktorý v § 491 ods. 1 ustanovil, že ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s vyššie uvedenými prechodnými ustanoveniami odvolací súd v predmetnej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.